ZPRÁVY ČESKO-AMERICKÉ.

Zlý úraz českého hocha.

Chicago, Ill. — 10-letý Jos. Tomeš, syn krajana Jos. Tomše z čís. 5317 Minnard ave., stižen byl minulou neděli zlou pohromou. Odpoledne vyjel si Josef s několika kamarády káron do nedalekého Summit, aby si tam trochu proskočil. Před devátou hodinou večerní vracel se domů a požádal kondukterh, aby na Archer ave. a 55. ulici zastavil, ale kondukter bez pochyby že zapomněl a vezl jej ještě o kus dále. Pak nechal chlapce vystoupiti mezi blockem. Ton dobou blížila se druhá kára a záře světla, jíž reflektor káry vrhal, oslepil chlapce, že nevěděl kam by měl uskočiti. Než se vzpamatoval, byla již kára u něho, zasáhla jej stupátkem do levé nohy, kterou mu přerazila a nebohého hošíka odhodila do příkopu podél ulice. Těžce zraněný hošík zanechán byl v příkopu bez pomoci. Zakoušel velkých bolestí plakal a dovolával se pomoci. Bylo již po 9. hodině a tu zaslechla jeho nářek paní Šudová, bydlící na 55. ulici a Archey ave. a upozornila na to blízkého souseda p. Machatku, jenž tam poslal své dva syny. Ti našli těžce poraněného ležícího na trati pouliční dráhy. S největší námahou dostal se z příkopu a pak po čtyrech vlekl se přes ulici, aby se dostal domů. Kdyby tou dobou byla jela kára, jistě byla by jej přejela. Bratři Machatkově odnesli nebohého hocha do jich domu a uvědomili rodiče. Později dopraven byl do nemocnice v Argu.

Poplach mezi Puritánkami.

Chicago, Ill. — Již předešlého týdne přinesli jsme zprávu, že mezi nejvíce obdivovanými výtvory na Výstavě Amerických Umělců pořádané nyní v Art Institutu na Michigan ave., jsou díla českoamerického sochaře Alšina Poláška, nového professora modelářství na tomto světoznámém ústavu. — Pan Polášek svým hrdým hlášením se k české národnosti již i svým jménem postavil se směle po bok předního česko-amerického učence Aleše Hrdličky, který vyžaduje, aby na všech publikacích, nesoucích jeho jméno, bylo toto uvedeno i s háčkem nad s a nad e. V katalogu výstavy, vydaném Art Institutem, uvedeno jest nadivon místech jméno naseno krajana Polášek i s čárkou a kličkou na svých místech a pouze pod fotografickou reprodukcí jeho sochy "Rozsévače" jsou známénka opomenuta. Tento "Rozsévač" vyvolal velkou sensaci mezi zdejšími milovníky umění svojí dokonalostí a krásou, neboť jest to dílo závodící s vrcholnými výtvory antiky, jak směrem myšlenkou tak technickým provedením a jest právem řazeno mezi nejcennější sochařské výtvory v Americe. Na druhé straně ale vyvolává sensaci mezi mladšími i staršími babkami, které, nemajíce o cílech a vznešenosti umění potuchy, plnou do muzeí a výstav. Neboť hrůza hrůzoucí umělec vytvoril v "Rozsévači" může takým, jakým jest a neozdobil jej příznakem lidské hlouposti a zaostalosti, fíkovým listem. Několik babek přišlo si stěžovati do redakce jednoho velkého anglického listu, že šly do Art Institutu a že je Poláškův "Rozsévač", stojící na schodech, urazil v hlubině jejich ženského cítu. Proč chodí do musea když se nemůží dívati na umění jinak, nežli očima jeptišek nerekly a též se zdráhaly prozraditi svoje jméno. — Ředitelé Art Institutu předvídali již dříve, nežli byla socha vystavena, že bude předmětem mnohé kritiky se strany úzkoprsých lidí, jako tomu bylo v jiných městech, kde byla vystavena pověvadž jest to nejodvážnější dílo skulptury v Chicagu kdy obecenstvu veřejně předvedené. Teprve po delší debatě mezi řediteli ústavu bylo rozhodnuto nedbati o mezenosti jistě části obecenstva a dáti této soše konečně umělé místo ve výstavě. Pan Howard Shaw, jeden z ředitelů, jenž prosazoval k tomu, aby se dostalo sochu Polákovu místa na volném vzduchu, pravil: "Tento nadpřirozený výtvor stál po celá léta na volném vzduchu v Buffalu. My nepomýšlíme na fíkový list. Naše zraky se obracejí k umění." — Pan Polášek, byv tázán na úsudek o ženských, které jeho sochu urážlí, řekl: "Ženské, které si na sochu stěžují, by měly věnovati svoji pozornost burleskním představením a nechati umění na pokoji. Tato socha byla na volném vzduchu po celou dobu výstavy v San Franciscu a v Buffalu. Nikdo tomu nic nefikal. Vzpomeňme sobě na český národ, jak byl nad nás povznešeným v kultuře a jemnosti." — Pan George W. Eggers, nový ředitel Art Institutu, pravil o panu Poláškovi: "Polášek je jedním z velkých mladých amerických sochařů, které můžeme spočítati na prstech jedné ruky. Narodil se v horaté části Čech. Jako hoch nezabýval se uměním, leda když vyřezával věci ze dřeva pro svoji vlastní zábavu. Do Ameriky přijel jako mladý hoch a žil ve Wisconsinu a v Iowě. Jeho ideou bylo býti cowboyem nebo farmářem nebo něčím podobným, skutečně americkým. Pak dostal zaměstnání u jedné firmy, která staví oltáře pro kostely, jako řezbář. V té době mu bylo poradčno, aby se věnoval studiu sochařství. Šel do Pennsylvanské akademie ve Filadelfii. Pak jel do Evropy, více aby se rozhlížel, nežli aby studoval. Kritikové byli užasli nad jeho pracemi a on s hrdostí vždy poukazoval na to, že svoje vyškolení v umění obdržel v Americe. Jeho osobnost jest tak roztomilá a originální, jako jsou jeho díla hezoucká." — K naší předešlé zprávě o výstavě v Art Institutu podotýkáme, že naši čeští malíři skvěji se tentokráte svojí nepřítomností, kdežto umění sochařské jest mimo Polska (sochu skulptury) representováno devíti skulpturami Josefa Maria Korbela, usazeného nyní v New Yorku a jiného new-yorského sochaře, Josefa Krupky, který vystavuje dva ze svých nových prací.

Český kapelník zemřel.

Cleveland, Ohio. — Známý krajan, p. František Vokoun skonal v pátek m. t. v residenci své dcery, ví. K. Štechové, 2627 East Boulevard ve stáří 80 let po krátké chorobě. Jeho odchodem Cleveland ztratil prvního svého českého kapelníka a věrného průkopníka ušlechtilé české hudby v Ohio. Narodil se 10. srpna r. 1836 v Hostomicích v Čechách, kde vyučil se řemeslu bednářskému a rovněž hudbu pěstoval. Když povolán byl k vojsku, přidělen byl jakožto kapelník pěšího pluku a při mnohých příležitostech za své hudební výkony byl vyznamenán. Po propuštění z vojska vrátil se do své domoviny, později ožení se a r. 1867 nastoupil se svou mladou chotí a malou dceruškou cestu do Soustátí. Do Clevelandu p. Vokoun přibyl 5. června výše uvedeného roku, bydlil v Crotonu původně a jako zručný řemeslník ubíral hned práci v bednářských závodech Rockefellerových. Hudbu rovněž zde pěstoval a brzy po svém příjezdu zorganisoval hudební českou kapelu, kterážto kapela byla ve skutečnosti prvým hudebním českým sborem v Clevelandu a tak i ve státu Ohio. V podobném povolání působil ještě před devíti lety, kdy manželka mu zemřela a on uchýlil se v soukromí ubytovav se v residenci své nevydané dcery. Pan Vokoun svého času působil též v kapele místních miličních dělostřelců, podílel se na velkých koncertech a jeho hudební výkonnost byla všestranně kritiky uznávána. V letech sedmdesátých minulého století žil též se svou rodinou na farmě v Shaker Heights, odkudž vrátil se však do města po třiletém farmaření. Pan Fr. Vokoun byl dávným členem mč. S. P. S., Lesníků, unie hudebníků i starých osadníků a zůstavil 8 dítek vzorně vychovaných, 20 vnuků a jednoho pravnuka.

Napaden surovcem.

Cleveland, Ohio. — Krajan V. Svoboda, řidič pouliční káry Superior linie, byl smrtelně poraněn neznámým ničemou, který prorazil cihlou okno káry a udeřil p. Svobodu tak prudce do hlavy, že tento skácel se v bezvědomí k zemi. Nikdo z cestujících neměl nejmenšího tušení o tom, co se dělo v předu vozu a teprve po delší době když kondukter marně dával znamení k zastavení odebral se do předu, aby zvěděl, proč p. Svoboda nezastavil. Sotva však ohlédl oknem budky, určené pro řidiče káry, spatřil p. Svobodu bezvládně ležícího na řídícím stroji a tu v domnění, že byl stižen mdlobou, rychle elektrický proud přerušil, aby svému druhu přispěl ku pomoci. Dříve nežli kára byla zastavena, pozorovaly proud krve přýštící z hlavy p. Svobody a rozbité okno poměrně to o tom, co se přihodilo. Pan Svoboda byl dopraven do nemocnice, kde shledali lékaři, že byla mu cihlou lebka prorážena. Policie zahájila pátrání po ničemovi, kterému podařilo se beze stopy zmizeti.

ZPRÁVY Z VLASTI.

Národ vyčkává vítězství spojenců. — Řádění soudů. — "VI. slet sokolský" mezi zapovězenými publikacemi. — Kdyby byl Neruda živ . . . — Máme hlad.

Ze života politického a národního.

Moravský konservativní orgán "Moravská Orlice" dokazuje, že laná situace vyžaduje, aby Národní rada, která dosud nebyla svých nuket zbavena, zahájila opět svou dřívější činnost. Zejména bylo poukazováno ve státi staročeského rázu na to, že soustřeďování německých stran nezbytně vyžaduje protiúder ze strany Čechů. Jest nejvýš příznačno pro náladu v Čechách, že tento návrh byl jednomyslně odsouhlasen. Čteme o tom v Národní Politice ze dne 11. srpna: "O Národní radě české projevil dopisovatel "Moravské Orlice" dne 5. srpna v úvodníku o soustřeďování politických stran a pokusech "Deutscher volksrata" soukromě mínění, že by snad se měla ujmouti Národní rada česká opět dřívější své činnosti. Článek ten, který jsme tehdy také citovali, nedošel souhlasu v české veřejnosti vzhledem k daným poměrům a označen souhlasně za nevčasný a zbytečný. Jest potěšitelno, že nyní také "Mor. Orlice" sama zakončila nevhodnou rozpra-

VÝBORNÝ VZDUCHOPLAVEC.

Francouzský vzduchoplavec Nungesser, jehož obrázek přinášíme, nazýván jest "králem aviatiků." Vyznamenal se několikráte v bojích ve vzduchu a náleží k nejstaršímějším vzduchoplavcům ve francouzské armádě.

VELITEL RUMUNŮ.

Generál Berthelot, prosluly francouzský stratég, jmenován byl právě náčelníkem rumunské armády. Obrázek náš ukazuje jej při pozorování bitvy.

vou v čísle 12. srpna. Povolání čestí činitelé jsou si zajisté vědomi své zodpovědnosti." — Tato úmorná zpráva dokazuje, že u nás doma bylo zaujato stanovisko vyčkávací. Rozřešení české otázky nemůže dnes přivoditi nějaké konference s vládou či německými stranami, nýbrž jedině a pouze vítězství státu čtyř dohody. S rakouskou vládou český národ jednati nemůže, neboť jest s ní v boji na život a na smrt a jediným politikou, kterou dnes může přispěti k rozřešení své otázky, je bramný odpor, zahájený před dvěma roky Čechy v Rusku a vyhlášený Československu Národní radou v Paříži.

Z různých vystoupení rakouských pochopů proti českému národu zaznamenáváme: Váleční soud v Praze odsoudil Rosalii S. z Heilerez u Trebonê na tři měsíce do žaláře, že dne 11. července spáchala zločin rušení veřej. pokoje a pořádku dopisem, který zaslala své sestře v Americe. — Pro týž zločin byl odsouzen na šest měsíců do žaláře 17letý kolářský pomocník J. Chromý z Vrabče, jehož se dopustil tím, že při odvodu v Čes. Budějovicích učinil nepřípustný projev. — Vojenský soud v Terezíně v posledních měsících odsoudil 18 osob obého pohlaví pro zločiny rušení veřejného pokoje a řádu, urážky veličenstva a porušení subordinace k trestům, obnášejícím celkem 133 měsíců žaláře.

Zemský trestní soud v Praze nařídil zabavení veškerého movitého i nemovitého jmění pro zločin sbližování k nepříteli, 28 let starého obuvníka J. Svejky z Davle, dom. pěš. pl. 28. — 29let. rolníka F. Háje ze Semenic, náhrad. zál. 11. pl. 3let. tkalce J. Holce z Braunê a 22let. dos. Novotného z Rybnice ob. nl zem. pěš. pl. 11. — 25let. zemědělce E. Fialy z Odlochovic, pěšáka 32. zem. pl. a 27let. R. Ma-

ZNIČENÝ AUTOMOBIL NA ZÁPADNÍ FRONTĚ.

Tento automobil dostal se do dosahu německého ohně a poněvadž nebyl obrněnou "kádí", byl zničen.

kyty z Javornic od zem. pl. č. 30.

Proti zločinu velezrady a proti válečné moci státu bylo zabaveno jmění 25let. praporčíka Jar. Dubena z Liščné a 24let. horníka F. Lišky, pěš. 11. pl. — J. Knihy, úřed. živ. banky ve Vídni a 20let. řez. pom. J. Svobody z Rašovic, ppl. 36. — Brněnský trestní soud nařídil také zabavení jmění 54let. V. Nejvary z Rožnova, který je od ledna 1911 v Americe a 28let. architekta J. Syrového z Třebíče, jenž roku 1912 se vystěhoval do Varšavy.

Vídeňský úřední list oznámil zabavení něchnice pro školy obecné s titulem: Zeměpisné učení o říši rakousko-uherské, poněvadž několik míst v ní obsahuje zločin velezrady.

Zakázáno rozšiřování tiskopisu "VI. slet všesokolský v Praze 1912 slovem i obrazem", vydaný časopisem "Cizinecký ruch". — Dále zapovězeno rozšiřování básní Truhlářovy-Špalkovy "Diktáty pro školy měšťanské a obecné", vydané nákladem "Unie" v Praze. — Vídeňské listy oznamují zákaz spisů: F. Domela Nieuwenhuis: "Dějiny socialismu". Z holandštiny přeložil Karel Vohryzek. Díl I. Praha 1907. Nákladem časopisu Komuna (Karel Vohryzek, Ladislav Knotek), Žižkov.

Redakci pardubické "Osvěty Lidu" doručen byl z c. k. okr. hejtmanství výměr tohoto znění: "C. k. okresní hejtmanství v Pardubicích. Číslo 675 praes. Dne 31. srpna 1916. Vzhledem k opětovně pozastavenému způsobu psaní časopisu "Osvěta Lidu", kterého za daných poměrů strpěti nelze, zastavuji dle min. nařízení ze dne 25. července 1914 č. 158 ř. z. v základě par. 7. zák. ze dne 5. května 1869 č. 66 ř. z. vydávání periodického tiskopisu "Osvěta Lidu" trvale. C. k. okresní hejtman: Náprawník." — Počátkem srpna byla na dobu 3 měs. zastavena pražská měsíční revue "Sokol" — "pro nepřípustný způsob psaní". Časopisu "Sokol Americký" odepřena v Rakousku poštovní doprava. — Policejní ředitelství v Brně zakázalo rozšiřování 10 různých socialistických a dělnických pohlednic, vydaných asi "Rovnost" v Brně. Konfiskace stihla pohlednice Ú. M. Š. s vyobrazením korunovační klenotů králů Českého z roku 1836, rovněž nařízeno zničení pohlednice Karel Hulpán, zurnalista a spisovatel atd. a básně "Omladině".

Ze života kulturního a uměleckého. — Dne 22. srpna n. st. uplynulo právě čtvrt století od smrti velkého českého básníka Jana Nerudy. Toho dne bylo u nás doma vzpomínáno tklivě — četní ctitelé básníkovi vypravili se na jeho hrob, který byl okrášlen nežnými podzimními květy a v časopisech byly uveřejněny četné statě o významu velkého českého básníka. Jan Neruda zemřel v prostěkém přízemním bytě pražské ulice Vladislavovy, bohat jen zanechanou prací a zásluhami, dne 22. srpna 1895. Neruda byl zbožňován — či spíše vyhledáván a hojně čten jako feuilletonista, byl znám i jako novelista a povídkář malostranský, vědělo se o něm také, že od konce padesátých let psal knihy veršů. Uznání za ně se ale v životě nedočkal, ač byl jinak ze spisovatelů nejpopulárnějších a hluboce vážených. Jeho "Hřbitovní kvítí", "Knihy veršů", "Písně kosmické", "Ballady a romance", "Prosté motivy" a posmrtné "Zpěvy páteční" teprve zvolna, velmi zvolna dostávaly se v okruh čtenářské oblíby a pravého pochopení literárního. Jsou to skvosty novějšího umění básnického, díla citového myšlenkovivého kouzla, tu jímající tragickou lidskou touhou, tu hluboce pocítěnou bolestí raněné duše, tu zase skvostným humorem nad všechno pozemské a povznášejícím a podmanivým. Během doby dospěli jsme úsilím nové české kritiky (Vrchlický, Voborník, Procházka, Novák, Šalda, Krejčí, Karásek atd.) k názoru, že Nerudou zemřel nám koryfej české moderní poesie, jeden z jejích základních pilířů a stejně pevných jako okrasných sloupů. Vrcholem básnického díla Nerudova jest 10 básní, shrnutých pod názvem "Zpěvy páteční". Jest to výron opravdového a mužného vlastenectví, podaný verši a skutečně klassické formy. O těchto zpěvech se dnes nemohou doma podrobně rozepisovati, neboť v nich Neruda vyjádřil žha-

vými slovy věčnou lásku k vlasti a vytýčil každému synu českého národa povinnost branného odporu proti společnému nepříteli, na př. těmito verši:

[redacted]

My věděli, co na nás cestou čeká,
byť hrom však bít a mráz nám
v kosti vál —
toť jenom česká hudba odevěká —
my při ní půjdem k předu dál,
jen dál!

Za volnost lidskou, v nás kdys
rozkvetla —
dnes stojí Čech, jak druhdy za
ní stál:
Ta myšlenka, která nás ve hrob
smetla,
zas k slávě vznese nás, jen dál —
jen dál . . .

[redacted]

Ne, o těch největších verších Jana Nerudy dnes nemohou doma psáti, protože by tím "podkopávali autoritu rakouského státu, porušovali veřejný pořádek a řád", což všechno se trestce žalářem. Neboť skutečnou českou kulturu Rakousko nemůže s klidem snášeti; je nebezpečná jeho existenci . . . Kdyby Neruda před čtvrt stoletím nezemřel, seděl by dnes v rakouském žaláři s Kramářem . . .

Nedostatek potravin. — Dle úředních zpráv z posavadních výsledků žňových prací (koncem srpna) možno souditi na příznivý celkový výsledek a lze očekávati, že místo nynějšího kukuřičného chleba v nejbližší době bude moci býti dán obyvatelstvu chléb co do jakosti dobrý. Při zásobování brambory nastalo ovšem v poslední době vázntí, tak že požadavky obyvatelstva nemohou býti okamžitě plnou měrou ukojeny. Toto vázntí je prý toliko přechodné, tak že zkouška trpělivosti obyvatelstva bude jenom krátce trvati. — Utišující zprávy jsou šíreny dále v našich časopisech úředními zpravodaji. Podle toho lze prý počítati, že v Rakousku byla úroda napdrostředně dobrá. Pokud se tkne ceny chleba a mouky, zůstane u nás stejně jako v Uhrách zvýšena jenom maximální cena mouky z 96 K na 97 K, kdežto cena mouky k vaření (60 K) a mouky chlebové (42.20 K) zůstane nezměněna. — Podle úřední vyhlášky v Praze stál kg. brambor od 16.—22. srpna 27 h. od 23.—31. srpna 23 h a od 1—15. září 19 haléřů. — V dopisech, zasílaných z domova zajatcům, často je naznačován zoufalý stav, v němž žijí naši milí doma. Censurou projdou i takové zprávy, v nichž se oznamuje, že u nás jest hlad a bída. Máme před sebou lístek tohoto znění: S . . . 29. VI. 1916. Milý, drahý Konráde! Dostal jsi již nějaký lístek od nás? My jsme zdraví, ale máme hlad, nemáme co jíst než chléb. Mouku nemáme žádnou, jen chléb a mléko. Ludvík byl opětně u odvodu, ale neodvedli ho, co je s Františkem nevíme. Emerich je též v Rusku zajat. Štěpán snad není mezi živými, nemáme zprávy od něho. Pozdravujeme Tě všichni. — Tvůj nešťastný otec K. Š."

Padli na bojišti. — Petr Salátek, tesařský mistr ve Vršovicích, padl 5. července na italském bojišti. — Na východním bojišti padli 7. t. m. Em. Přitasil, pěšák zem. p. pl. — Kadet Josef Solnický, absolvent českého gymnasia v Opavě, padl na ruském bojišti. Byl rodákem ze Stěbořic ve Slezsku. — Karel Erben, hosp. adj., syn Josefa Erbena, c. k. vrch. oficiála okr. soudu pro horní Nové Město v Praze, byl na ruském bojišti dne 6. srpna těžce zraněn a téhož dne zranění svému podlehl. Ferdinand Red padl na italském bojišti. Zesnulý byl společníkem velmi známé firmy pro průmysl sochařský a řezbářský J. Prosecký a F. Rek v Brně.

Jako [redacted] — Hornící v [redacted] Pittsburgu konali v [redacted], dne 23. října tábor pod širým nebem, aby si pohovořili o poměrech, za nichž pracují. Náhle vrhlo se proti nim pět zvláštních policistů, vedených W. E. Isemanem, předsedou důlní firmy Cornell Coal Co. a počalo na ně střílet. Hornící z počátku útok odrazili, ale pak jim nezbylo, ježto nebyli ozbrojeni, nežli před revolvery policistů couvnouti. Zatčen nebyl nikdo. Tak vypadá osobní svoboda v Americe!